

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Gallia Vindicata, In Qua Testimoniis Exemplisque
Gallicanæ Præsertim Ecclesiæ, Quæ Pro Regalia, Ac
Quatuor Parisiensibus Propositionibus A Ludovico
Maimburgo, Aliisque producta sunt, Refutantur**

Sfondrati, Celestino

[Ort nicht ermittelt], MDCLXXXVIII.

9. Actus Episcopi Apamiensis contra Archiepisc. Tholosanum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38277

Documentum IX.

Actus Reverendissimi Episcopi Apamiensis ad
Reverendissimum Archiepiscopum Tholosanum
directus.

ANno 1677. die 18. Octob. In Civitate & Palatio Episcopali Apamiensi, Regnante Christianissimo Principe Ludovico, Gallia & Navarra Rege, coram me Notario publico & Regio, ac testibus infra notandis, Illustrissimus & Reverendissimus Franciscus Stephanus Episcopus Apamiensis personaliter constitutus. atq; per hunc actum à me legitime conscriptum, verba sua dirigens ad Illustrissimum & Reverendissimum Dominum Josephum de Monpezat Archiepiscopum Tholosanum; nec non ad Dominos Gulielmum Cazamagion Presbyterum & Promotorem Ecclesiae ac Provinciae Tholosanae, & Petrum Paucet Presbyterum Dioecesis Leonensis, protestatur declaratque: se ejusdem D. Archiepiscopi Kalendis Septembris proximè elapsi pronuntiatæ sententiæ nullo modo acquiescere ac deferre posse, quâ nuperum, hoc est, vigesimâ septimâ Aprilis emissum ab eodem D. Episcopo Apamiensi Mandatum Legibus Regni Gallicani, communique tranquillitati, ac hujus Provinciae Ecclesiasticae Disciplinae adversum, ac proinde unâ cum Censuris ibidem intentatis, nullum viribusque cassum declarat, prohibetque insuper, ne quis hujusmodi Censuris, aut Mandatis deferat, eisque obediat, aut illa executioni mandet; multoque magis ipsi Domino Episcopo Apamiensi, ne hujusmodi Mandata deinceps publicari, ac executioni dari permittat, serio injungit. Praecipit insuper Capitulo Apamiensi sub poenis à Jure praescriptis,

scriptis, ut præfatum Dominum Paucet in Canonicum ejusdem Ecclesiæ recipiant, installent, inque possessionem immittant, ita tamen, & non aliter, quàm si juxta formam à Sacris Canonibus, ac litteris Provisionis traditam; vota Religionis, sacràmque Professionem emisserit. Denique Promotori suæ Archidiœcesis imponit, ut præfatam sententiam in ipsa Civitate Metropolitana, nec non Urbe Apamiensi, aliisque Archiepiscopatus sui Diœcesibus legi, affigi, promulgarique faciat.

Huic ergo à Domino Archiepiscopo Tholosano latæ sententiæ, declarat præfatus D. Episcopus Apamiensis se acquiescere ac deferre non posse, eamque tam secundum formam, quàm rem ac substantiam ipsam, nullam irritamque esse pronuntiat. *Primo* enim secundum formam nulla est; quia omni jure etiam naturali cautum est, ne sententia à Judice aliquo feratur, nisi auditis priùs, aut saltem citatis partibus, quarum interest; id quod innumeris ferè auctoritatibus probare liceret, nisi res esset adeò nota, ac in jure tam clarè decisa, ut ne quidem ullâ probatione indigeat. Sufficiat canon 22. Concilij Nicæn i: *Caveant Judices Ecclesiæ, ne absente eo, cujus causa ventilatur, sententiam proferant, quia irrita erit.* Et Decretis Innocentij IV. in Capitulo: *Venerabilibus*. de sententia Excommunicationis. In qua casus, de quo agimus, ferè in terminis definitus est; ita enim habet: *Attamen si suffraganeus, vel extra judicium pro suorum jurium defensione: vel etiam in judicio, ex suo procedens officio, inquirendo videlicet, vel simile quid agendo aliquem excommunicet; in hoc casu conveniendus est ipse suffraganeus coram Archiepiscopo, vel ejus officiali; quia ipsius interest, defendere causam suam.* Planè inauditum est, fuisse à Metropolitano contra suffraganeum in causa appellationis, ad so-
lam

Gallia
inducata
C. III
230

lam instnatiã partis, nec vocatis, quarum intererat, partibus, pronuntiatum. Nec ipse D. Paucet hunc adeo essentialẽ errorem inficiari potuit, imò illi quavis ratione obtegendo colores ac prætextus collegit. Ait enim, posse à Metropolitano contra Suffraganeos Episcopos, titulo denegatã justitiã, & si Archiepiscopo de causis constat, cur suffraganei administrare justitiã noluerint, sententiam dici. Cæterum præterquam contra hujusmodi abusum sæpe multumque ab Episcopis declamatum est, oporteretque eum corrigi aliquando; confundit insuper idem D. Paucet voluntariam ac contentiosam Jurisdictionem, & ea, quæ ad gratiam, quæque ad justitiã pertinent. Si quis enim Apostolicã authoritate Romæ provivus compareat, ac virtute hujusmodi Provisionis Beneficium ab Ordinario petat, is meram gratiam, ejusque executionem, & nihil aliud petit, sicque nullã partium citatione opus esse videtur. Si verò ab Episcopo aut Metropolitano sententia aliqua in Petitorio feratur, quis unquam dubitavit, vocandas esse partes, de quarum jure ac præjudicio agitur; & nisi vocentur, sententiam esse nullam irritamque? Idemque dicendum est de sententia Judicis sæcularis, quando de mera Possessione Beneficij controversia agitur; si enim hæc formalitate careat, & partes, quarum intererat, vocatæ non sint, nemo negaverit hujusmodi sententiam nullam fuisse. Denique in omni judicio tres distinctæ Personæ reperiri debent, videlicet: Actoris, Rei, Judicisque; ideò quamvis fortè Metropolitanis gratias impertiri soleant à suffraganeis recusatas, nunquam tamen exemplum aliquod produci poterit, fuisse eorundem suffraganeorum sententias & Decreta à Metropolitanis sublata, & pro irritis casisque declarata, partibus non vocatis.

M ulto

Multo minùs sustineri potest, quod in hujus tam manifesti erroris defensionem idem D. Paucet allegat, videlicet: Mandatum Reverendissimi D. Episcopi Apamiensis in eadem Apamiensi Dioecesi ubique locorum publicatum dispersumque fuisse, sicque omnes juxtà rationes & argumenta, quæ eundem D. Episcopum ad hoc Mandatum expediendum permoverant, in omnium notitiam perlatas esse; non ergo citandas fuisse necessario partes ad respondendum, cum jam constaret, ac palàm omnibus foret, quid essent responsura. Verùm qui sciri potuit, omnes Episcopi Apamiensis rationes eo mandato contineri, & non plures alias in scrinio pectoris occultari suo tempore exponendas? Et planè ex industria nonnullæ suppressæ sunt, ac in commodiorem occasionem servatæ. Sed quidquid de hoc sit, novum omnino, & inauditum, ac sine exemplo est, fuisse Reum à Tribunali, ac judiciali defensione exclusum, quia extrajudicialiter, privatimque causam dixerat; quasi verò quis nesciat, in ipso Contradictorio Judicio, Litisque Contestatione, partibus ultro citroque proponentibus, ac respondentibus multo clariùs veritatem micare, ac partium jura palàm fieri. Sed nec ipse D. Paucet unquam mundo persuaderebit, aliam ei causam fuisse tam necessariæ Citationis declinandæ, quàm quòd jura rationesque Episcopi Apamiensis adeò ei clara, omni que exceptione majora videbantur, ut puderet obliuisci. Denique si nihil aliud, illud saltem oportebat ab Episcopo intelligere, an opinioni suæ, mandatoque jam semel vulgato insistere, ac inhærere vellet.

Secundo. Ex eo etiam capite Sententia Tholosana quoad formam nulla & irrita est, quòd in illa dicatur: *Mandatum D. Episcopi Apamiensis Legibus Regni Gallicani adversari.*

Quasi verò Archiepiscopi partes sint, de Legibus Regni,

D d

gni,

Gallia
Indicata
LIII
230

gni, earumque contraventionibus judicare, aut Ecclesiastica Jurisdictio alium finem habeat, quam Canonum Ecclesiasticorum observantiam; aut aliquis etiam Judicum secularium sit, qui non omnino sibi persuadeat, hujusmodi sententias defectu Jurisdictionis suos limites excedentis, nullas esse irritasque. Præter hos, & essentielles defectus circa formam judicij commissos, alij nec pauci numero accessere, ab honestate ac decore inter homines observari solito alieni. Demus enim Mandato Episcopi Apamiensis aliquid defuisse, quo rejici mereretur; at honestas saltem exposcebat, & veneratio Dignitati ac Characteri Episcopali debita, ut prius moneretur Apamiensis Episcopus (primus videlicet, & antiquissimus in Archidiocesi Tholosana Antistes) & aliqua componendæ liti ratio tentaretur, quam ut liceret in extrema, ac sententiam procedere multis injurijs sparsam, qualis ea est, quam D. Archiepiscopus nuper pronuntiavit, quæque Domini Paucet supplicationem contemptis falsisque plenam non admisit tantum, sed etiam recitavit, ac publico exposuit. In ea siquidem dicitur.

Primo. Promisisse Regi Episcopum Apamiensem, se juramentum fidelitatis in publica acta referendum præstaturum. Id verò falsum omnino est, nec aliâ intentione à Domino Paucet confictum vulgatumque, quam ut invidiam odiumque Episcopo conflaret, perinde ac si ipse fidem violasset Regi obligatam; cum tamen super hac causa neque Rex sit aliquando cum Episcopo collocutus, neque ipsi Episcopo unquam in mentem venerit, Regi aliquid simile aut immediatè per se, aut per alios polliceri.

Secundo. Idem D. Paucet Episcopo Apamiensi objectat, malè sententiam ac Decreta Lugdunensis Concilij ab eo esse intellecta, idque ex verbis Concilij, ac Glossâ constare.

Cate-

Ceterum hæc cum dicit, palàm omnibus facit, se illum ipsum esse, qui mentem Concilij Lugdunensis malè affectus est. quique priùs de veritate edoceri, instruique certius debuisset, quàm ut Episcopo hæc exprobraret non sine dedecore, injuriæque sacræ Dignitatis: & prætereà quàm hæc obiectio à vero abludat, idem Episcopus Apamiensis, cum ad hujus quæstionis cardinem ac substantiam sermo perveniet, clariùs ostendet, quàm ut negari ab aliquo possit.

Tertio. Conatur idem D. Paucet notam læsæ Majestatis Domino Episcopo adspargere, quando adjungit, Censuras ab eo intentatas nullum alium finem spectare, quàm ut Populum concitent, ac legibus Edictisque Regijs rebellem faciant. Id verò quàm est à veritate ac mente ejusdem Domini Episcopi alienum, quàmque ejus moribus huc usque inculpatis adversum, tam graves poenæ debentur temeritati ista scribentis; enimverò Episcopus Apamiensis nulli Galliæ Antistitum, aut fidelitatis, obsequij, aut curæ & observantiæ in Regem, ac publicum Galliæ bonum palmam concedet. Quòd si in præsentì Regaliæ controversia minùs ad Regiam voluntatem accessit, quàm Aula speravit; erit aliquando tempus, cum Majestati Suæ constabit, id ex solo metu provenisse DEI offendendi, quem unum Petrus Apostolus honori ac reverentiæ Regibus debitæ præmisit: *Deum, inquit, timete, Regem honorate.* Imò tanto firmius est vinculum, quod eundem Episcopum Regio servitio adstringit, quanto magis nulli adulationi mixtum, solòque DEI præcepto, Reges honorari jubentis, obligatione subditorum in Principem, Regiisque virtutibus nixum, quibus Majestas Sua abundat, & dignam Se omni obedientiâ ac fidelitate reddit. Sed nec magis curæ ac Religioni fuit, Provinciæ & Diœcesis Tholosanæ Pro-

Gallia
Indicata
C. III
230

motori in regulas decori ac æquitatis offendere, Episcopo Apamiensi debitæ. Dicit enim, hujus Decreto & Mandato multorum conscientias ac Ordinem Ecclesiasticum turbatum esse; perinde, ac si turbas & motus vereri nos oporteat, quæ in dyscolorum animis veritatis & justitiæ leges excitare solent. Nec enim Episcopi Apamiensis Mandatum aliò spectavit, quàm ne Canones Ecclesiæ violarentur, neque per alias vias ad Beneficia accessus pateret, quàm per illas, quæ ab iisdem sacris Canonibus præscribuntur. Nec ab illo novæ poenæ dictatæ sunt, sed antiquæ, quæ sacrorum Canonum violatoribus debentur, tantùm declaratae. Atque utinam secum perpenderet Tholosanus Promotor, pacem, pro qua in hac materia adeò laborat, multo animabus fore perniciosiorem, quàm quicquid turbatum & inquietis ex Episcopi Apamiensis Decreto profectum esse dicitur; nihil quippe aliud ab Apamiensi Episcopo factum est, quàm ut Decreta exequeretur Lugdunensis Concilij. Cùm ergo anathemata ab hoc Concilio illata Tholosanus Episcopus frustra conetur elidere; sequitur, ut qui illis obstricti sunt, tanto infeliciùs periclitentur, quanto minus periculum suum sentiunt, eoque liberari haud curant, dicentes: *Pax pax, & non erat pax.*

Id quod postea idem Promotor adjungit, nihil contra Ediçta, Declarationes, ac Mandata Regia posse à quoquam sine culpa tentatæ Majestatis decerni; una ex ijs Regulis ac Maximis est, quæ si absque debita limitatione intelligatur, totam evertere Religionem possit.

Sed & illud admiratione dignum: ausum videlicet esse ministrum Archiepiscopalem, cui præcipuè sacros Canones observandi cura incumbit, Archiepiscopo suo supplicare, ut aboleri Decretum faceret, quo executio Lugdunensis

sis

sis Concilijunicè urgetur, utque Apamiensì Episcopo prohiberet, ut deinceps similibus Mandatis faciendis vulgandisque abstineret. Id verò Jurisdictionem Apamiensì Episcopi apertè lædit; cùm Metropolitanì partes ac officium non sit, leges pro aliena Diœcesi statuere; multòque minùs, ne mandatis suffraganei obtemperetur, prohibere.

Prohibet idem Promotor, ne à quopiam mortalium hujusmodi Mandatis ac Censuris deferatur, perinde, ac si obedientia illis præstita, vitio culpæque adscribi debeat: & ne fortè Promotoris hæc sensa in occulto lateant, aut potiùs, ut tanto plus habeant doloris, vulgatum ludibrium; curat urgétque, ut sententia Tholosana, quâ Episcopi Apamiensì Mandatum irritum cassumque decernitur, totâ Provinciâ publicètur, omnibusque valvis Urbis Metropolitanæ affigatur, ut videlicet tanto hoc apparatu pompæque severitatis omnes Suffraganei Episcopi, quamvis nunquam auditi, Tholosanæ sententiæ se quamprimùm submittant; perinde videlicet, ac si ea non unius Archiepiscopi, sed totius Provincialis Concilij sententia foret, in quo tamen æquum esset, eos non consuli tantùm, sed etiam Personam Judicum sustinere. Sed neque hoc satis fuit, ut ad fores Ecclesiæ tam insignis sententia penderet, illud quoque adjunctum est, ut inter publicas solemnèsq; preces ac Conciones, quæ Missæ Sacrificium comitantur, etiam extra Tholosanam Provinciâ promulgaretur.

Ipse verò D. Archiepiscopus, à cujus tamen æquitate sperari debuit fore, ut istorum Clericorum audaciam suâ auctoritate coërceret, tantum abfuit, ut id ageret, ut potiùs ipse in Mandatum Apamiensè manus immittat: fædèrque, impositis criminationibus, perinde ac Conscientiarum tranquillitati, Ecclesiasticæ Disciplinæ, ac Gallicis Legibus

D d. 3

adver-

Gallia
Indicata
L. II
230

adversum; si & Promotoris Tholosani querelis per omnia ac verbatim ferè consentit, unde complures nullitates defectusque non contra formam solum, quod modò ostensum, sed etiam contra substantiam ipsius causæ, quod deinceps manifestum faciam.

Tertio. Tholosana Sententia etiam quod substantiam ac merita causæ ipsius spectat, nulla & irrita est; Episcopi enim Apamiensis Mandatum nihil aliud complectitur, quàm executionem Lugdunensis & Oecumenici Concilij totâ Galliâ recepti, & quatuor ferè sæculorum observantiâ firmati; ex quo sequitur, Dominum Archiepiscopum Tholosanum in præsentia materia incompetentem Judicem esse; cum enim de causâ agatur maximi ac præcipui momenti, totâque Ecclesiâ spectante, deque Generalis Concilij executione, qui potest prohiberi Episcopus, ne id agat observetque, quod à tota Ecclesia observari oportet? aut quâ ratione ei adimi, aut restringi potestas, quam ab Ecclesia recepit? Quidquid ergo hac in re ab Archiepiscopo Tholosano fieri poterat, illud fuit, ut Synodum Provinciale convocaret, in eâque examinaretur, an Episcopus Apamiensis terminos transgressus esset à Concilio Lugdunensi præscriptos; eâ ferè ratione, quâ in materia civili non potest Judex subalternus de iis cognoscere, quæ inferior Judex ex Mandato Superioris, utque *merus executor* decrevit peregitque, nisi forsitan excessisset fines Mandati. Ipsimet Archiepiscopi & Metropolitanani, si ex Conciliorum sententia loqui velimus, nihil aliud sunt, quàm sacrorum Canonum executores, nec in Episcoporum & Suffraganeorum Diœceses jus ullum habent, exceptis casibus certis in jure expressis. Nec dici potest, spectasse saltem ad dictum D. Archiepiscopum jus cognoscendi

scendi judicandique, an Apamiense Mandatum conforme
 esset Lugdunensi Concilio; præterquam enim quòd nil
 clarius est, quàm ut examine aliquo, aut sententiâ indigeat,
 accedit insuper, materiam & causam hanc tanti esse mo-
 menti, ut à solo Archiepiscopo sine Concilio Provinciali
 decidi non possit; & tamen non solùm sine Provinciali
 Concilio, sed etiam, uti apparet, sine omni alio, etiam pri-
 vato Concilio decisa est. In Chalcedonensi Generali Syno-
 do ita decretum est. *Can. 9. Si Clerus adversus suum, vel alium
 Episcopum habeat causam, apud audientiam Synodi Provinciae
 ejus conqueratur.* Quod tunc maximè necessarium est, ha-
 bêtque locum, cum non unius tantùm Episcopi, sed totius
 Provinciae causa ac negotium vertitur.

Sed utcumque hæc se habeant, illud saltem certum est,
 non posse Mandatum Apamiense, ac Censuras in eo con-
 tentas pro nullis irritisque haberi, nisi dicamus, aut Lug-
 dunense Concilium de Regaliâ non loqui, aut non esse il-
 lud Concilium in Gallijs receptum, aut denique Diocæ-
 sin Apamiensem ex illis esse, ubi Regalia jam usu ac consue-
 tudine invaluerat. Sed quidquid ex his dicas, manifesta
 falsitatis convinci potest. Primum enim quod attinet, ex
 verbis ipsius Lugdunensis Decreti, ac Glossæ illud expli-
 cantis res tota palàm fiet. Verba ergo Decreti Lugdunensis
 ita habent: *Generali Constitutione sancimus, universos & sin-
 gulos, qui Regalia, Custodiam, sive Guardiam, Advocationis, sive
 defensionis titulum in Ecclesijs, Monasterijs, seu quibuslibet alijs
 locis pijs, de novo usurpare conantes, bona Ecclesiarum, Monaste-
 riorum, aut locorum ipsorum vacantium occupare presumunt,
 quantatùnque Dignitatis honore præfulgeant: Clericos etiam
 Ecclesiarum, Monachos Monasteriorum, & Personas ceteras loco-
 rum eorundem, qui hoc fieri procurant, eo ipso Excommunicationis
 sententia*

Gallia
 indicata
 C. III
 215

sententia decernimus subiacere. Illos verò, qui se, ut deberent, talia facientibus non opponunt, de proventibus Ecclesiarum, seu locorum ipsorum, pro tempore, quo præmissa sine debita contradictione permiserint, aliquid percipere districtius prohibemus. Qui autem ab ipsarum Ecclesiarum, cæterorumque locorum fundatione, vel ex antiqua consuetudine jura sibi hujusmodi vindicant, ab illorum abusu sic prudenter absterneant, & suos ministros in eis faciam sollicitè abstinere, quòd ea, quæ non pertinent ad fructus, sive redditus provenientes vacationis tempore, non usurpent, nec bona cætera, quorum se asserunt habere custodiam, dilabi permittant, sed in bono statu conservent. De elect. & electi potest. in 6. Hactenus Concilij verba, nunc Glossam audiamus. Pro intellectu hujus Capituli supponendum est, secundum veriorum intellectum ipsius, quid proprie textus appelleret Regalia. Quidam volebant dicere. (His verbis ostendit Auctor Glossæ, se non probare primam hanc Regaliæ acceptionem) quòd Regalia accipiantur pro juribus Imperialibus, de quibus in libris Feudorum. capit. quæ sint Regalia. Ut si Rex donaverit Regalia Ecclesiæ, & aliquis ea usurpat, de facto sit excommunicatus. Alij dicunt, quòd Regalia accipiantur pro juribus, quæ habet Princeps in aliquibus Ecclesijs, videlicet: quòd vacante aliqua Ecclesiâ aliquis Comes, vel Dux, qui dicebat se habere jura Regaliæ, in ipsa Ecclesiâ occupavit Custodiam Ecclesiæ vacantis, & dicebat, quòd fructus ipsius Ecclesiæ ad ipsum spectabant, licet non fuisset usus ipso jure. Glossa, quam D. Paucet in sui patrocinium adducit, vocat quidem nomine Regaliæ, nova tributa, novas collectas, nova vectigalia intelligi. Sed Archidiaconus hujus Glossæ Auctor adjungit: Regalia, id est, quæ capiunt Reges vacante Ecclesiâ, ut patet in Francia Regno, & Angliæ; nam illis vocantur Regalia jura Regis, quibusdam Ecclesijs vacantibus competentia.

Id, quod

supra Id, quod postea eadem Glossa adjungit ad verbum, *Custodiat*, satis ostendit, fuisse Concilij Lugdunensis mentem universim de juribus vacantium Ecclesiarum disponere, & non solum prohibere, ne novis tributis, aut collectis gravarentur, sed etiam ne illarum seu temporalia, seu spiritualia jura, quale est Jus Patronatus, usurparentur; sic enim loquitur Glossa: *Quocumque ergo nomine censeantur usurpantes de novo tale jus in Ecclesijs, & alijs locis pijs, & bona ipsorum locorum vacantium occupantes, excommunicati sint.*

Constat ergo etiam ex sententia ipsius Glossæ, Concilium Lugdunense de jure Regaliæ locutum esse, sive quia illius Constitutionis finis ac intentio fuit, Regaliæ extensionem impedire: sive quia illis verbis: *Regalia, Custodia, seu Guardia*, hoc ipsum jus expressum voluit; & ideo D. Paucet graviter hallucinatus est, cum dixit, constare ex Concilij Lugdunensis, ac Glossæ lectione, malè illius Decreta ab Episcopo Apamiensi fuisse intellecta.

Apparet etiam non solum ex illis Concilij verbis: *De novo usurpare conantes*, sed etiam ex illis Glossæ: *Usurpantes de novo jus*. Et illis: *Licet non fuisset usus ipso jure*. Et præcipue illis: *De novo à quadraginta annis citra*, Concilij mentem ac intentionem fuisse, ne Regalia ad alias Ecclesias, quàm quæ illi jam assueverant, extenderetur. Id quod tam verum, certumque est, ut quamplures Galli scriptores, qui de hoc argumento libros edidèrunt, videlicet, Ruzæus, Rebuffus, Le maistre, Baunius Jesuita, alijque, pro primo ac præcipuo fundamento Regaliæ sustinendæ tacitam Concilij approbationem ponerent, quam à Concilio factam volunt circa eas Ecclesias, quæ ab immemoriali jam tempore Regaliæ subjauerant. Ipse Dominus de Marca Archiepiscopus Tholosanus in una suarum Dissertationum, quæ monumentis.

E e

numentis.

Gallia
indivisa
C. II
230

numéntis Ecclesiæ Gallicanæ inserta est, doctè solidèque demonstrat, Patres Lugdunensis Concilij de Regalia, & juxta sensum Apamiensis Episcopi locutos, illudque Decretum totâ Galliâ receptum fuisse: nec Reges aliter Regaliâ gavisos, quàm limitatè, & in ijs tantùm Ecclesijs, quæ ab immemoriali tempore huic juri, an servituti? submitte fuerant. Id quod apprimè concordat cum illis Glossæ verbis: *In quibusdam Ecclesijs: in aliquibus Ecclesijs.* Et cum illis Rebuffi: *In aliquibus Episcopatibus;* adeò, ut optimo jure Pasquierius *Aula assentatores* vocaverit, qui ad omnes Regni Gallici Ecclesias Regaliam extendere conati sint. Sed audiendus est Dominus de Marca, qui cùm Decretum Lugdunensis Concilij produxisset, hæc verba subjungit: *Philippus ergo Pulcher, hujus nominis quartus auctoritate Lugdunensis Concilij subnixus, Jus Regaliæ, quod prius solis moribus usque receptum erat, Edicto quoque suo de Anno 1302. firmavit, ita tamen verba mentemque suam, verbis ac mente Concilij metitur, ut Regaliam intra terminos solius Consuetudinis restringat, nec ad Ecclesias extendi velit, hujus Consuetudinis expertes; sic enim loquitur. Item quantum ad Regalias, quas nos, & nostri Prædecessores percipere assuevimus, & habere in aliquibus Ecclesijs Regni nostri quando eas vacare contingit. Additque eandem Clausulam Restrictivam inveniri in Edicto Philippi Valisij de anno 1334. Ex quo hæc verba producit: Pro Ecclesijs Regni nostri in quibus Regaliam possidemus. Et adhuc clariùs in Edicto Ludovici XII. Anno 1499. cujus hæc verba sunt: Inhibemus omnibus ministris, & officialibus nostris, ne in Archiepiscopatus, Episcopatus, Abbacias, & alia hujus nostri Regni Beneficia, Regaliam usurpent; ubi hæcenus eam non habuimus, sub pæna suspensionis, &c. Et in Edicto Henrici IV. de anno 1606. Non intendimus Regaliæ juribus gaudere.*

gaudere, nisi eo modo & formâ, quâ nos nostrique Antecessores illis hæcenus gavisi sumus, nec eam extendi volumus in præjudicium earum Ecclesiarum, quæ hæcenus exempta fuerunt. Id Henrici Edictum alio Ludovici XIII. confirmatum est de anno 1629. articulo 16. Non est, inquit, voluntatis nostræ, Regaliam titulo Corona possessam alio modo, quàm lapsis retrò annis, ac juxta Edictum gloriose memoria Genitoris nostri, nobis vindicare. Et magis adhuc specialiter in litteris patentibus Philippi Pulchri de anno 1303. in favorem Narbonensis Provinciæ, hoc est, teste Petro de Marca, totius Septimaniæ: *Nolumus, quod gentes nostra occupent Regalia Ecclesiarum vacantium Provincia Narbonensis.* In qua Narbonensi Provincia semper hæcenus Dioecesis Apamiensis numerata est; quippe ab origine & fundatione sua Episcopus Apamiensis, Suffraganeus Narbonensis Archiepiscopi fuit, ut nunc Tholosani.

Tertium punctum non minùs certum est, videlicet, nunquam in Ecclesia Apamiensi Regaliæ locum fuisse, nec ullum allegari exemplum in contrarium poterit. Et quanquam juxta notam receptamque Juris Utriusque Regulam, *Actoris, & affirmantis, non Rei, sit probare*; percurram tamen notam, indicemque Camerae Computorum, relatam in acta Cleri Gallicani, & cujus Galli scriptores meminere, qui de hoc argumento scripserunt, quales sunt Russee, Le Maistre, & Pasquier; ex quo indice simul patebit, Regem in nulla istarum Ecclesiarum Regaliæ juribus potitum esse; nam nihil potuit improbabilius dici, minùsque consentaneum veritati, quàm illud à Domino Paucet tam confidenter ac impavidè assertum, videlicet hoc Jus Regaliæ etiam in Ecclesijs Septimaniæ illis à prima fundatione coævum esse, totaque retrò antiquitate Coronæ innoxium. Si enim ita est, ut Jus Regaliæ sit Regiæ Coronæ adjun-

Gallia
inducata
L. II
230

stum, nec ab ea separari possit, sequetur omnes Reges hoc jure gaudere, eoque semper gavisos esse, quod tamen falsum omnino est, constatque multis hæcenus sæculis inauditum ignotumque fuisse; nec fundatio, aut dotatio Ecclesiarum aliud jus, quam Patronatus tribuit; id verò multo minus onerosum est, multoque minus quam Regalia, jura Ecclesiarum offendit. Sed & ipsi Galliæ Reges longè aliter de Regalia sensere, quam Dominus Paucet in eorum gratiam scribat; id quod ex eorum Edictis jam aliàs productis patet, præsertim ex sententia à Philippo III. sancti Ludovici Regis filio data anno 1272. quam Dominus de Marca in antiquo Parlamenti Protocollo reperiri ait in hæc verba: *Sabbato post Ascensionem Domini restituta fuerunt apud Apamias, & redita per Dominum Regem Procuratoribus Capituli Albiensis Regalia Ecclesie Albiensis, quæ mortuo Episcopo Albiensi Seneschallo Carcassonnensis ad manum Domini Regis ceperat, & saisinaverat sine causa; cum Dominus Rex super hoc aliàs nunquam visus fuisset, prout ex aliorum, & ipsius relatione fuit inventum.*

Idem Dominus Paucet in sua supplicatione Regiam Declarationem producit, quæ Cleri postulationem confecta est, à Rege petentis: *Ut ad se, suumque Consilium hæc causam evocaret, auditis prius, examinatisque Cleri, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Capitulorum actis & Documentis, qui se à Regalia immunes esse crederent.* Huic objectioni præter alia multa, quæ dici super hoc argumento possent, quæque sibi impofterum dicenda reservat, responder præfatus D. Episcopus Apamiensis, sibi eam Declarationem, Clerique in Regium Tribunal submissionem nullo modo opponi posse; cum ipse nunquam titulos & Documenta suæ Exemptionis Regio Senatui examinanda subjecerit; nec Generales Cleri Procuratores, imò nototus quidem Galli-

cani Cleri Conventus Jus compromittere potuerit, quod ad spiritualem Episcoporum Auctoritatem, omniumque Ecclesiarum Exemptionem pertinet; nec Deputati ullum super hoc Mandatum à Clero habuere.

Adde, quòd, cum Diplomate Alexandri VII. ac literis patentibus Regis feliciter regnantis cautum sit, ne ad Beneficia, Dignitates Cathedralis Ecclesiæ Apamiensis quispiam recipiatur, qui post accuratum ex Mandato Episcopi tyrocinium, emissamque Professionem Regularem statum non sit amplexus; sequitur Regem neque particulari statuto, neque juri Communi (quod habet, Dignitates nulli, nisi qui de gremio sit, conferendas esse, nec ex gremio censi, qui Professionem non emisit) suam Declaratione derogatum voluisse.

Æquum igitur fuit, ut super his aliisque, quæ allegari poterant, prius audiretur Episcopus Apamiensis, quam ejus Mandatum irritum, nullumque declararetur; quæque si audita & perpenſa fuissent, sperari omnino poterat, multo aliter à Domino Archiepiscopo Tholosano pronuntiatum fore.

Ex his ergo, aliisque suo tempore, & loco productis; & producendis rationibus, protestatur Episcopus Apamiensis, declaratque præfatis Dominis Archiepiscopo, Promotori, & Paucet, se nullo modo potuisse, aut debuisse illi sententiæ deferre, sed, &c.

Italia
Indicata
Ca III
230